

cnme
Maastricht en regio

MET HART EN HANDEN

JAARVERSLAG 2017

INHOUD

04 / Voorwoord

Directie en Bestuur CNME

06 / CNME. Met hart en handen.

Missie, Visie, Werkgebied

08 / Ecologisch beheer brengt natuur de stad in

Interview: Mart Geraerds
en Gijs Ketelaars

12 / Mijn liefde voor groen is groot

Wethouder Gert-Jan Krabbendam

14 / Schoon genoeg van zwerfafval

Interview: Anhilde de Jong

18 / Ontmoeten en leren in het groen

Natuurtuinen Jekerdal

20 / Kinderen de leiding op natuurspeelplaatsen

Interview: Nelle Driessen

24 / Muren om van te houden met Frontamoer

Frontamoer

26 / Een duurzaam thuis met de Energiecoach

Interview: Lysianne Starmans
en Max van Meer

30 / Samen kleurt de stad groen

GroenMee!

32 / IKC de Geluksvogel

Interview: Anouk Willems
en John Steijns

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag 2017 van CNME Maastricht en regio. Het geeft een indruk van ons veelzijdige werk. CNME levert een bijdrage aan een wereld waarin duurzaamheid en aandacht voor natuur en milieu steeds belangrijker wordt. Met onze activiteiten en projecten creëren we draagvlak voor duurzaam handelen. Ieder individu kan helpen onze wereld leefbaar te houden.

Als schakel tussen overheid en burger, vertalen we beleid naar concrete resultaten. CNME is een uitvoeringspartner voor groene, leefbare wijken en we zorgen voor de benodigde randvoorwaarden zoals bemensing van het gemeentelijke groenloket. Middels burgerparticipatie brengen we grote thema's als klimaatadaptatie terug naar persoonlijke schaal: Samen maken we de stad groen.

Een praktische inslag die je terug ziet in de Natuurtuinen Jekerdal, hét centrum van CNME voor leren en ontmoeting. Hier worden vrijwilligers opgeleid, zodat ze samen met onze partners aan de slag kunnen in buurttuinen of als natuurgids. Met activiteiten als de Plantenmarkt, Open Tuin weekend, modderdag, eetbare planten excursie, de doorkomst van Maastrichts Mooiste of een vergadering in onze ruimtes bereiken we het grote publiek. In de Natuurtuinen raakt iedereen geïnspireerd door de rust, de ruimte en de natuur.

CNME is specialist in ecologisch beheer. We beheren unieke natuurgebieden in de stad Maastricht, in totaal meer dan 100 hectare. Dat gebeurt op ambachtelijke wijze; kleinschalig en met inzet van schaapskuddes. Onze werkwijze richt zich ook op de mensen. De inwoners, bezoekers en schoolkinderen. Voor hen organiseren we excursies, natuurwerkdagen en (plant)adoptieprojecten.

Duurzaamheidseducatie is een traditionele taak van CNME. Wij verzorgen vakkundige lessen en lesmateriaal over duurzaamheid. Het schooltuinenwerk van CNME wordt al meer dan 40 jaar met succes uitgevoerd. Steeds vaker helpen we bedrijven, scholen en organisaties om zelf aan de slag te gaan. Dat varieert van advisering in duurzaamheidstrajecten zoals Eco-Schools tot het organiseren van een ontwerpwedstrijd voor het voortgezet onderwijs.

Duurzaamheid is een groot begrip, dat wij dicht bij de mensen brengen. Zo helpen de energiecoaches met vrijwillige inzet woningeigenaren in energiebesparing. En vele vrijwillige handen maken van zwerfafval en plastic soup licht werk in projecten als Schone Maas en #PickitUp.

Bestuursvoorzitter Jan Eyck werkt sinds 2014 aan de professionalisering van CNME. Hij zet dit de komende vier jaar voort. Lara werkt als directeur inmiddels tien jaar voor de organisatie. Samen met de andere bestuursleden, medewerkers en vrijwilligers blijven we ons inzetten voor het verbinden van mens en natuur.

Jan Eyck
Voorzitter

Lara Klaassen
Directeur

CNME. MET HART EN HANDEN.

CNME gelooft in de veerkracht van de natuur en in het oplossend vermogen van mensen. Duurzaamheid als een manier van leven. Een oprechte en bovenal bewuste betrokkenheid bij mens, natuur en milieu.

CNME is het centrum voor natuur- en milieueducatie. Het doel van ons werk is het verbinden van mensen en natuur in Maastricht en de regio. Met educatie, participatie en co-creatie werken we aan concrete en praktische veranderingen in de maatschappij. We betrekken inwoners, bedrijven en overheden bij hun natuurlijke omgeving. Zo creëren we draagvlak voor duurzaam handelen en werken we aan een groene en bewuste toekomst.

BEHEERGEBIEDEN

01 • Nazareth West	09 • Sportpark Scham	17 • Campagne
02 • Bos Vaeshartelt	10 • Heer Waterbuffer	18 • Vestingmuren
03 • Marienwaard	11 • Heugem	19 • Via Regia
04 • Nazareth Oost	12 • Grondwal De Heeg	20 • Hoge Fronten
05 • Hooverenpad	13 • Eijsden-Maastricht	21 • Lage Fronten
06 • Regenwatervijver Amby	14 • Lage kanaaldijk	22 • Malberg
07 • Groene wig Amby	15 • Natuurtransferium Pietersberg	23 • Bosscherveld
08 • Molenweg	16 • Jekerdalpark	24 • Zouwdal

INTERVIEW

TEAM
ECOLOGISCH
BEHEER BRENGT
NATUUR DE
STAD IN

Ecologisch Beheer

"Zo komt de natuur de stad in."

Gijs Ketelaars, CNME

ECOLOGISCH BEHEER EN DE STADSNATUUR ACTIVITEITEN IN 2017

Team ecologisch beheer bestaat uit 8 medewerkers. In 2017 kregen zij hulp van 8 stagiaires en vrijwilligers die zo'n 1600 uur investeerden. Er werden 10 stadsnatuuractiviteiten en 6 natuurwerkdagen georganiseerd met meer dan 800 deelnemers.

Het ecologisch beheer wordt gedaan met 3 voertuigen, 2 aanhangwagens, 2 tractoren en 2 balkmaaiers in 24 stadsnatuurgebieden en 10 beheerprojecten voor de gemeente Maastricht en 16 begrazingsgebieden.

In 2017 werd 120 paar handschoenen versleten, meer dan 1500 hooibalen geperst, 142.580 kg gras afgevoerd en 27,5 m³ houtsnippers verdeelt

aan inwoners, initiatieven en organisaties. Op 10 locaties voerde team ecologisch beheer exotenbeheer van duizendknoop en reuzenberenklauw.

Opdrachtgevers voor het ecologisch beheer in 2017 zijn Stichting Limburgs Landschap, WML, Waterschap Limburg, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Gemeente Maastricht, Natuur Historisch Museum Maastricht, Belvédère, Avenue2, Stichting IKL en MSV Tragos

Mart Geraerds van de gemeente Maastricht en Gijs Ketelaars van CNME zijn samen verantwoordelijk voor het Ecologisch Beheer in en rondom Maastricht. Dat is maatwerk, want ieder gebied is uniek. Een ding staat vast: Met hun werk willen Gijs en Mart de biodiversiteit in de stad bevorderen, vooral in de buitengebieden en de randwijken.

Soortenrijke beplanting en meer variatie in insecten en andere dieren ontstaat door fasering in het beheer en door onnatuurlijk verrijkte bodems in de oorspronkelijke voedingstoestand terug te brengen. Dit bevordert vervolgens de aanwezigheid van bijvoorbeeld bijen en vlinders. "Zo komt de natuur de stad in," vertelt Gijs. Om dat voor elkaar te krijgen werkt Gijs, projectleider van het team ecologisch beheer veel samen met Mart als opdrachtgever Stadsbeheer van gemeente Maastricht. Gezamenlijk bezoeken ze zo'n twee keer per maand de beheergebieden.

"Dan gaan we samen het gesprek aan met buurtbewoners," vertelt Mart. Dit helpt om onderling goed op elkaar af te stemmen en met eventuele klachten om te gaan. Er liggen nog mooie kansen om het ecologisch beheer in Maastricht verder te verduurzamen. "Bijvoorbeeld het Frontenpark," zegt Mart. "Dit gebied creëert ultieme kansen midden in de stad. Doordat de Hoge en Lage Fronten verbonden worden, ontstaat er een ecologische verbinding voor de muurhagedis". Gijs ziet daarnaast nog veel kansen in de wijken, door gazons om te vormen naar bloemrijk grasland.

De Groene Wig in Malberg is volgens Gijs een mooi voorbeeld van het effectieve groenbeheer van CNME. "Dit natuurlijk speelparkje ligt midden in de wijk en het beheer is aangepast van twee naar drie keer gefaseerd maaien, waarover de buurtbewoners positief zijn." En het jaar 2017 heeft meer mooie resultaten opgeleverd voor het team ecologisch beheer. Zo heeft het Geusseltpark zich ontwikkeld tot een mooi en gevarieerd natuurgebied door ecologisch maaibeheer van CNME. "Dit park biedt ruimte aan een grote oppervlakte bloemrijk grasland," vertelt Mart.

"Goede communicatie en participatie is essentieel om draagvlak te creëren voor ecologisch beheer," gaat hij verder. "Het is belangrijk dat mensen met eigen ogen zien hoe het werkt." Gijs sluit zich daarbij aan: "Daarom is CNME continu bezig met voorlichting over de stadsnatuurgebieden en het ecologisch beheer. We zijn dagelijks zichtbaar aan het werk. Daarnaast organiseren we veel activiteiten, zoals werkdagen voor bedrijven, excursies en schoollessen. Ook doen we graag mee aan contactbijeenkomsten en het ondersteunen van activiteiten van anderen in de natuurgebieden. Zo zorgen we dat mens en natuur zoveel mogelijk verbonden zijn in de stad."

MIJN LIEFDE VOOR GROEN IS GROOT

En mijn missie is om Maastricht een groenere, mooiere, leefbaardere en gezondere stad te maken. Met liefst méér bomen, struiken en perken, omdat groen bijdraagt aan een prettiger leefomgeving voor mens en dier.

Met CNME als samenwerkingspartner kunnen we samen stappen zetten om deze missie te verwerkelijken. Zij hebben de kennis en mensen om visies om te zetten in de praktijk en plannen letterlijk bij de mensen thuis en in de buurt te brengen. Projecten als Operatie Steenbreek, #PickitUp en Bewustwording Luchtkwaliteit zijn voorbeelden waarbij we zien dat laagdrempeligheid ervoor zorgt dat mensen enthousiast worden en dat blijven.

CNME heeft de afgelopen jaren hun focus verder gelegd op buurtparticipatie en op jongeren. En zeker jongeren zijn in mijn ogen een belangrijke doelgroep. Met de lessen over luchtkwaliteit leren we hen over het belang van duurzaamheid, gezondheid en de waarde van groen. Tegelijk houden zij hun ouders bij de les door wat zij leren aan hun ouders te vertellen: een win-win situatie! Wij hebben de plicht om de wereld – en Maastricht – zo goed mogelijk over te dragen aan de volgende generatie. Daar ligt een grote uitdaging en een grote verantwoordelijkheid. Laten we dus vooral samen met CNME onze weg vervolgen naar een klimaatneutraal Maastricht in 2030: [#missionzeromaastricht](#).

Gert-Jan Krabbendam

Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling,
Wonen, Natuur en Milieu

INTERVIEW

SCHOON GENOEG VAN ZWERF- AFVAL

#PickItUp

"Alleen afval opruimen is niet genoeg."

Anhilde de Jong, *Gemeente Maastricht*

MENSEN EN ACTIVITEITEN IN 2017

25 JANUARI 2017
United World College crea-doe-dag
40 deelnemers, 14-15 jaar

25 MAART 2017
Landelijke Opschoondag Maastricht
20 deelnemers, 6 - 45 jaar
Volle zakken afval: 3

6 MEI 2017
Scouting Titus Brandsma
22 deelnemers, 8 - 50 jaar
Volle zakken afval: 2

MAART - JUNI 2017
ISK St. Maartenscollege houdt Scharn schoon
wekelijks 10-15 deelnemers, 13 - 15 jaar
Volle zakken afval: 36

MEI T/M JUNI 2017
Afsluiting op BS de Lètterdoes
100 deelnemers, 6 - 60 jaar
Volle zakken afval: 16

MAART T/M JUNI 2017
De (zwerf)afvalrace van zorgbureau Talent!
28 deelnemers, 12 - 18 jaar
Volle zakken afval: 8

4 JULI 2017
Samenwerken in Caberg: Lessen en opruimactie
90 deelnemers, 6 - 55 jaar
Volle zakken afval: 11

21 AUGUSTUS 2017
Inkom

3 OKTOBER 2017
Lessen en opruimactie: Record aantal deelnemers op VHBO Maastricht
120 deelnemers, 13 - 14 jaar
Volle zakken afval: 18

4 OKTOBER 2017
Lessen en opruimactie: Opschonen langs de Groene Loper
80 deelnemers, 13 - 14 jaar
Volle zakken afval: 12

Regelmatig bundelen CNME en de gemeente Maastricht hun krachten in bijzondere projecten om de stad duurzamer en milieuvriendelijker te maken. CNME brengt de oplossingen dichtbij, behapbaar en doet dat sámen met inwoners en bedrijven. Daarmee zit het ook goed in #PickitUp, een speels project over zwerfafval.

"Er is veel enthousiasme bij verschillende organisaties om samen iets te doen tegen zwerfafval en daar ben ik nog steeds positief door verrast", vertelt Anhilde de Jong, beleidsmedewerker Afval en Schoon bij de gemeente Maastricht. "Als gemeente steken we elke dag veel tijd en geld in het schoonhouden van de openbare ruimte. Het is echter dweilen met de kraan open, zolang mensen afval op straat blijven gooien." Met het project #PickitUp zet de gemeente en CNME dan ook in op preventie. "Door middel van communicatie, educatie en opruimacties hopen we het gedrag van mensen te veranderen." zegt Anhilde, "Gooi afval in de prullenbak en niet op straat."

CNME is bij #PickitUp betrokken als uitvoerende organisatie. De nauwe en directe contacten van CNME met maatschappelijke organisaties en buurtbewoners zijn in de eerste twee jaar #PickitUp zeer waardevol gebleken. Juist omdat het energie en moeite vergt om het enthousiasme van organisaties om te zetten in daadwerkelijke acties. CNME en gemeente bieden daarom proactief lespakketten en activiteiten aan en wordt er gewerkt aan samenwerking op lange termijn.

#PickitUp heeft veel deelnemers gehad, variërend van basisscholen, kinderboerderijen en buurtverenigingen. Een opruimactie wordt vaak

gecombineerd met lesmateriaal over duurzaamheid en recyclen, vormgegeven op een manier zodat het past bij de doelgroep. "Het is vooral erg leuk om te zien dat verschillende basisscholen er een programma van meerdere weken van maken en verschillende activiteiten op het gebied van duurzaamheid organiseren." vertelt Anhilde.

Alleen opruimen is niet genoeg. Zo zorgen stort en verbranding ook voor negatieve milieu- en gezondheidsgevolgen. Preventie is noodzakelijk en Anhilde ziet een belangrijke rol weggelegd voor CNME om het grotere verhaal te vertellen. Over minder materiaal gebruiken, geen plastic en minder consumeren. Of innovatie in de vorm van recyclebare producten. Met #PickitUp brengt CNME de oplossingen dichtbij en wordt het behapbaar. Met voorlichting en communicatie vergroot het bewustzijn bij bewoners en organisaties in Maastricht. Zo activeer je gewenst gedrag zoals recyclen en niet meedoen met de wegwerpcultuur. Middels #PickitUp zet CNME zich in als de verbindende schakel in de keten van productie tot verwerking en hergebruik van 'afval.'

NATUURTUINEN JEKERDAL: EEN ONONTDEKTE PAREL

Een plek waar rust, inspiratie en ontmoeting hand in hand gaan. Natuurtuinen Jekerdal is dé locatie voor ontspanning en het volgen van groene cursussen en activiteiten. Het is een educatief centrum met een groene vergaderruimte, een grote Ecotoren waarin allerlei beestjes zich thuis voelen, een imker, kassen, geveltuintjes en een moestuin. Ieder stuk grond van de tuin is door een ander ecosysteem begroeid: akker, bos, grasland, takkenrillen en moestuin. Andere groene initiatieven zoals IVN Maastricht, de Buurderij, VELT Zuid-Limburg, Locotuinen of BeeCollective zijn ook vaak in de Natuurtuinen te vinden.

Voor kinderen is een bezoek aan de Natuurtuinen een spannend avontuur. Waterbeestjes zoeken, glibberen op het blotevoetpad, speuren naar kabouters, spelen in wilgenhutten of klauteren over drie miljoen jaar oude zwerfstenen. Met een zelf-doe mandje beleef je als gezin de Natuurtuinen nog actiever. Daarnaast worden er iedere twee weken op woensdag leuke activiteiten voor kinderen georganiseerd.

Thuis kun je nagenieten met een potje honing. Of koop de zaden van wilde planten voor in je eigen tuin of plantjes in de zomer. Informatieve boeken, loeppotjes en zoek- en wandelkaarten vind je er ook. Na je bezoek verliefd geworden op Natuurtuinen Jekerdal? Meld je dan aan als vrijwilliger. Want al dat groen moet natuurlijk wel bijgehouden worden.

In 2017 bezoeken **3.065** mensen de Natuurtuinen, **281** kinderen zitten bij de Kindernatuurclub, **149** mensen volgen het kabouterpad en **503** mensen lopen het blotevoetpad.

Vrijwilligers verkopen **260** potten honing, **83** zadenzakjes, **275** zelfgekweekte plantjes en **24**

loeppotjes. Bij verhuur maken **1.170** mensen gebruik van de ruimtes en drinken dan **3.336** kopjes koffie en thee.

CNME organiseert **12** activiteiten, workshops en bijeenkomsten met meer dan **1.200** deelnemers en bezoekers.

A woman with short brown hair, wearing a green jacket and blue jeans, is sitting on a large, weathered log in the foreground. She is smiling at the camera. In the background, several children are playing in a playground area with various wooden structures and a large building with a modern, angular design. The sky is overcast.

INTERVIEW

KINDEREN DE LEIDING OP NATUURSPEEL- PLAATSEN

*Speelnatuur in
Maastricht*

A background image showing children playing in a natural play area. One child is on a small wooden cart, another is standing nearby, and a third is in the foreground. The area is filled with logs and natural elements.

"Buiten is er bijna nooit ruzie omdat kinderen de ruimte hebben. Ze kunnen even wegkruipen of juist fantasiespellen doen, lekker bouwen en uitvinden."

Nelle Driessen, CNME

VERGROENING VAN SPEELPLAATSEN IN 2017

Bernard Lievegoed School
Advisering over aanplant

Montessorischool
Advisering gevelgroen

Kinderboerderij Limmel
Advisering vergroening

Op een mooie dag in mei zijn we op de natuurspeelplaats van Openbare Basisschool De Perroen in De Heeg. CNME heeft samen met de school, ouders en kinderen de natuurspeelplaats ontworpen en aangelegd. Daarnaast onderhouden ze deze samen tijdens de werk-zondagochtend.

"De Perroen is al vele jaren bewust aan de slag met spelen in de natuur," vertelt Nelle Driessen, consulent Buitenruimte van CNME. Buitenspelen en een buitenles is hier niet ongewoon. "Buiten is er bijna nooit ruzie omdat heel veel kinderen de ruimte hebben. Ze kunnen even wegkruipen of juist fantasiespellen doen, lekker bouwen en uitvinden," zegt Nelle. De natuurspeelplaats biedt hiervoor een goede variatie in sfeer, beslotenheid, schaduw, fysieke uitdaging, temperatuur en materialen. Het is een speelplaats gevuld met bosjes, boomstammen, tunnel, smalle gangetjes, zand, bloemen, tafels, hout, water en beestjes.

Sil Roeleveld uit groep 7 neemt ons mee naar een schuilplek tussen de bomen. De speelplek voor de bovenbouw was er al toen hij op deze school begon, de kleuterspeelplaats is later geopend. Daartussen, achterlangs de lokalen, ligt ook nog het natuurbelevingspad, maar daar mag je alleen met toestemming op. Zijn favoriete plek zijn de boomstammen op de heuvel. "Ik zit vaak op die heuvel met een paar vrienden. Ik baal als het te slecht weer is, want dan doen we spelletjes binnen. Bewegen, rennen, van groepjes wisselen, verstoppen, bouwen. Dat gaat buiten echt veel beter." Hij zou wel nog graag een grote schommel op het plein willen.

Op werkdagen helpt de moeder van Sil mee, vertelt hij: "Ze gaan dan snoeien, onkruid weghalen, opruimen, repareren. Wij halen het groenafval op en brengen dat met fietskarren en aanhangers naar de container. Zeker toen ik klein was vond ik dat heel leuk!" Ook Eva Daniëls uit groep 6 werkt samen met haar moeder op zondagochtend op de natuurspeelplaats. "Het leukst is dan blaadjes vegen bij de fietsenstalling," zegt Eva. "En aan het begin van het jaar hebben we ook onze eigen moestuintjes met groenten gemaakt".

De natuurspeelplaats past volledig bij de missie en visie van CNME. "Speelnatuur prikkelt de sociale, fysieke, cognitieve en emotionele ontwikkeling van kinderen," zegt Nelle. "Begin hiermee op jonge leeftijd en er ontstaat draagvlak voor duurzaam handelen en het zorgen voor een groene leefomgeving."

Door Frontamoer zijn er in het Sphinxkwartier in Maastricht **895** klimplanten, bodembedekkers, eetbare planten, sierplanten en heesters, **30** boomspiegels, **150** geveltuintjes, **9** fruitbomen en **200m** begroeid hekwerk bijgekomen. Geplant en aangelegd tijdens **9** activiteiten en workshops met zo'n **350** deelnemers.

MUREN OM VAN TE HOUDEN MET FRONTAMOER

Een ambitieus plan om met groene gevels bij te dragen aan een gelukkigere stad. Dat was het uitgangspunt van Frontamoer, het project waarmee CNME winnaar werd van Stadsgoud in 2015. Samen met inwoners, bedrijven en de gemeente werd de wijk Sphinxkwartier vergroend. Meer groen in de stad draagt bij aan een goed humeur, een betere gezondheid, een rijkere dierenleven, gaat hittestress tegen en zorgt voor een goede opvang van regenwater.

Dat groene gevels tot de verbeelding spreken is wel gebleken in de twee jaar Frontamoer. CNME stelde hiervoor onder andere planten beschikbaar aan inwoners voor guerilla gardening; het zaaien en planten van groen op vergeten stukjes grond of braakliggend terrein. Bewoners, bedrijven en initiatieven gingen aan de slag in boomspiegels, tussen stoeptegels, langs hekwerken en gevels. Frontamoer veranderde het Sphinxkwartier in een groeiende groene omgeving. Het vonkje sloeg zelfs over naar burgerinitiatieven in andere delen van de stad, zoals de Stationstuin en de Klim Op Toren in Wyck.

Na twee jaar groene liefde sloot CNME het project af tijdens Nationale Burendag op zaterdag 23 september 2017. De dag begon met een gezamenlijk ontbijt voor alle deelnemers en betrokkenen. Daarna zorgden we samen voor nog meer groen: met bewoners plantte CNME tien nieuwe geveltuinen in de Grote Gracht en de Capucijnenstraat. Frontamoer is afgelopen, maar het zaadje is geplant en de groene liefde groeit op de straten door.

INTERVIEW

DE ENERGIECOACH LEIDT GROENE AMBITIES VAN HUISEIGENAREN IN GOEDE BANEN

Energiecoaches

"Het is nodig om mensen bewust te maken dat ze met energiebesparing ook geld kunnen besparen."

Lysianne Starmans, *Energiecoach*

ENERGIEADVIEZEN IN 2017

In 2017 hebben 100 huiseigenaren energieadvies gekregen. Daarvan vond 84% het advies precies goed, heeft 48% de adviezen al toegepast en is 85% voornemens een of meerdere maatregelen nog uit te voeren.

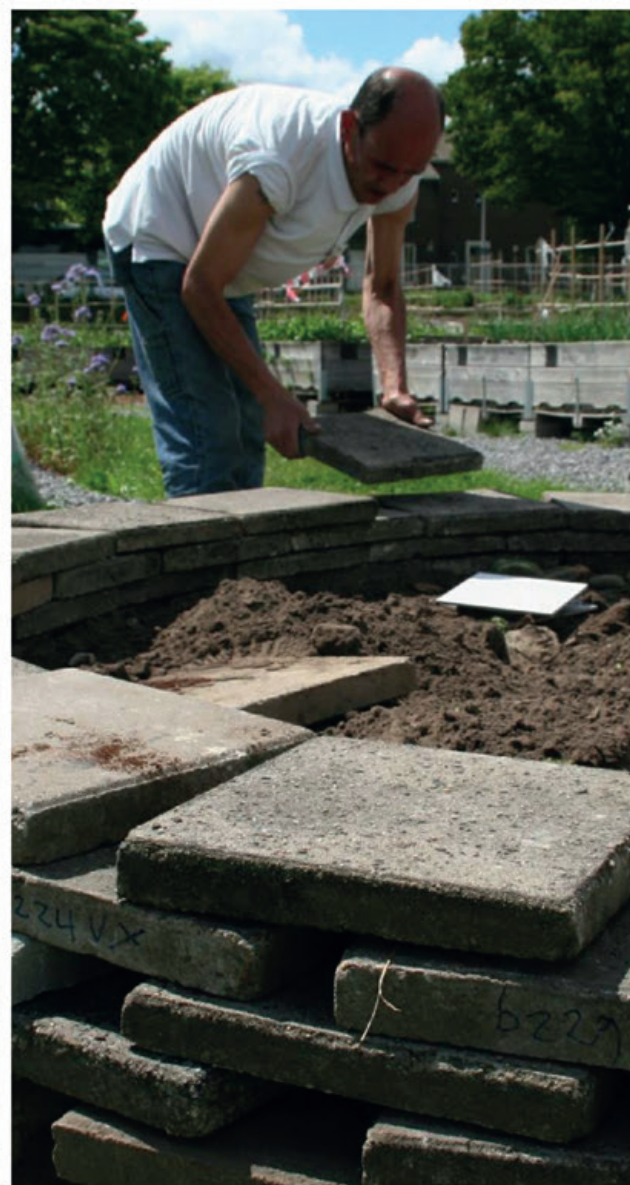
Vanaf 1 januari 2017 stonden ze klaar; De Energiecoaches van CNME en gemeenten Maastricht, Gulpen-Wittem en Vaals. Op aanvraag van huiseigenaren gaven de coaches advies over energiezuinige oplossingen in huis. Om geld te besparen, meer comfort in de woning én vooral om iets goeds te doen voor het milieu. Energiecoach Lysianne Starmans en huiseigenaar Max van Meer aan het woord.

Lysianne Starmans is architect van beroep en maakt wekelijks een paar uur vrij om zich in te zetten als Energiecoach voor CNME. Samen met nog zeven andere vrijwilligers helpt ze woningeigenaren om energie in hun woning te besparen. Zo ook bij Max van Meer. In het energie neutrale bezoekerscentrum de Natuurtuinen Jekerdal van CNME vertellen Lysianne en Max hoe hun samenwerking verliep.

Max kwam de Energiecoaches tegen in de digitale nieuwsbrief van de gemeente Maastricht en meldde zich aan voor een huisbezoek. "Tijdens dit bezoek hebben we de energierekening besproken, zijn we door het huis gelopen en hebben we op detailniveau gekeken waar er sprake is van energieverlies, van dorpeltjes tot condensvorming," vertelt Max. "Ik vond het heel interessant. Lysianne bracht zaken aan de orde waar ik zelf nog niet over na had gedacht." Naast de energiebesparing is Max benieuwd wat de maatregelen uiteindelijk financieel opleveren. Volgens Lysianne gaat geld besparen en bewust omgaan met energie hand in hand. Het belangrijkste resultaat, namelijk CO2 reduceren, is uiteindelijk hetzelfde. "Het is nodig om mensen bewust te maken dat ze met energiebesparing ook geld besparen. Het begint bij de basis met gedrag, zoals alle lampen uit doen als je weggaat. Ook de aankoop van energiezuinige apparaten kan helpen. Uiteindelijk hele simpele maatregelen."

Na het huisbezoek ontving Max een adviesrapport in zijn mailbox. Lysianne heeft volledig in kaart gebracht welke mogelijkheden er voor Max zijn op het gebied van energiebesparing. "Tijdens de verbouwing heb ik dan ook een aantal maatregelen getroffen en naar aanleiding van het rapport heb ik nog besloten om vloerisolatie toe te passen," zegt Max, "ik heb me gefocust op het behouden van de warmte en dat bereik je met isolatie."

De Energiecoaches van CNME proberen een juiste mix van informatie te geven op het gebied van energiebesparing. Zij bieden de mensen handvatten om hun gedrag te verduurzamen op een manier die bij hen past. Daarna gaat de huiseigenaar zelf aan de slag. "Ik heb eruit gehaald wat ik wilde bereiken," zegt Max, "en ik raad iedereen die ik ken dan ook aan een Energiecoach te raadplegen."

SAMEN KLEURT DE STAD GROEN

Met GroenMee! helpt CNME inwoners, ondernemers en initiatieven in hun wens natuur naar de buurt te brengen. GroenMee! staat voor advies, samenwerking en participatieactiviteiten. In 2017 ontwikkelde GroenMee! speelgroen op het schoolplein, bloemrijke buurttuinen, plukfruit in het plantsoen, het beplanten en beheren van boomspiegels, een vlinder- of bijenvriendelijke bloemenroute of groen op terrassen. Met ondernemers en bewoners plantte CNME geveltuinen en buurtinitiatieven wisten GroenMee! te vinden voor meer groen in de wijk.

Met GroenMee! faciliteerde, organiseerde en stimuleerde CNME een hoop groene doe-activiteiten in de stad. Zoals de 'tegels eruit plant erin' actie in samenwerking met 50/50 Be Green en Operatie Steenbreek in mei. Jong, oud, gezinnen en groepen bewoners uit Wyckerpoort, Scharn en Wittevrouweveld kwamen zo'n 250 tegels inleveren in ruil voor 2 planten per tegel. Deze tegels werden overigens op een goede manier hergebruikt. Samen met de partners en leergierige geïnteresseerden werd in december een tegelbank gebouwd.

Samen kleurt de stad groen met GroenMee! Het draagt bij aan een goed humeur, een betere gezondheid, een rijker dierenleven, gaat hittestress tegen en zorgt voor een goede opvang van regenwater. Slim groen maakt je blij en zorgt bij niemand voor overlast. Wie wil dat nu niet?

In 2017 organiseert GroenMee! **4** activiteiten met **371** deelnemers. Heel veel tegels maken plaats voor meer dan **1.300** vaste planten, **400** bloembollen, **12** geveltuinen en **1** klimboom.

GroenMee! steunt meer dan **50** initiatieven en organisaties met advies, ontwerp, ontwikkeling of in activiteiten. Bijvoorbeeld: Voedselpark Bellevue,

Play Garden, Bright Up, Mariastraat, Mickelersstraat, Athos Eet Maakt Doet, Dopplerplein, 't Weiike, Kumulustuin, Recessenpark, Minister Borgesius plantsoen, Moestuin Jekermoois, Locotuinen, 50-50 B/Green, buurtplatform Campagne, Buurttuin St. Pieter, Tapijntuin, Caracola, Montessorischool, Campagne Eetbaar Groen en nog veel meer!

INTERVIEW

VAN DE FUNDERING TOT HET ONDERWIJS EEN GROENE SCHOOL

IKC de Geluksvogel

"Dit voelt niet als een school. Ik zou hier wel willen wonen!"

Leerlinggroep 8, IKC de Geluksvogel

NATUUR EN MILIEU-EDUCATIE IN 2017

Via de NME gids bereikt CNME 1.922 leerlingen in 79 lessen. Scholen lenen 130 keer leskisten en -materiaal uit via de onderwijswerkplaats.

Basisschool Sint Pieter, OBS Binnenstad, IKC Dynamiek en IKC Mozaïek doen mee aan STEM met 32 groepen.

Leerlingen van IKC de Geluksvogel, Porta Mosana College, OBS de Kring en UWC Maastricht volgen lessen over Bewustwording Luchtkwaliteit. De Luchtfiets staat op de Inkom en de Autoloze zondag.

In maart en april werken 479 mensen aan een Schone Maas en halen zij 399 zakken met afval op langs de oevers. In Meerssen zijn dat 55 mensen die 77 afvalzakken vullen.

In de Natuurtuinen Jekerdal start de Natuurgidsenopleiding met 25 deelnemers.

Aan de Nationale viering van de Boomfeestdag op 22 maart doen 16 scholen uit Maastricht, Aken (D) en Zichen Zussen Bolder (B) mee met 493 kinderen en 68 begeleiders. Zij planten bomen op de Frankenstraat, Groene Loper en het Europaplein.

CNME verzorgt 6 lessen Service Learning voor UWC Maastricht met 60 leerlingen. In opdracht van de gemeente Valkenburg leren op alle scholen de groepen 8 over Circulaire Economie en alle onderbouw leerlingen over Kriebelbeestjes.

IKC de Geluksvogel en UWC Maastricht worden door CNME begeleidt met het behalen van de groene vlag voor Eco-Schools.

De ontwikkeling van een duurzame schoolgebouw is bij Integraal Kind Centrum (IKC) de Geluksvogel samen gegaan met de ontwikkeling van een duurzame visie op onderwijs; tijdens een interview vertellen Anouk Willems, directeur van IKC De Geluksvogel en John Steijns, medewerker Educatie en Duurzaamheid bij CNME, er meer over.

Anouk en John hebben het hele proces meegemaakt en mee vormgegeven. Van het programma van eisen tot de oplevering begin 2017 en nu het gebruik. Anouk waardeert Johns inzet vanuit CNME enorm: "Hij is enthousiast en betrokken, maar heeft ook een realistische benadering." John vindt Anouk haar optimisme vooral aanstekelijk: "Daar komen we wel uit!, zegt ze altijd."

Dat ze bij IKC de Geluksvogel de status energieneutraal hebben bereikt, daar zijn ze samen echt trots op. Het was niet gemakkelijk alle partijen van deze eis te overtuigen. Anouk Crapts van de gemeente Maastricht hield echter haar poot stijf richting architect, aannemer en installateur. "We hebben afgesproken energieneutraal te zijn én binnen het budget. Zo doen we het." zegt Anouk Willems. Hierbij is het gedachtegoed van The Natural Step, binnengebracht door John, duidelijk geland. Vanwege zijn geheel energieneutrale karakter trekt het gebouw van IKC De Geluksvogel nogal wat aandacht in het land. Bovendien is het ook toekomstbestendig, want mocht het niet meer nodig zijn als school, dan is het gemakkelijk om te bouwen naar woningen en/of andere bestemmingen.

Vaak praten mensen dan ook over IKC De Geluksvogel als over een gebouw. Het gaat natuurlijk over de mensen en de weg naar duurzaam onderwijs. Dus over de kinderen, het team, de ouders, de kindpartners en de buurt. Het schoolconcept omvat gepersonaliseerd leren door middel van een individueel ontwikkelingsplan in combinatie met ICT, vaardigheden passend bij de eenentwintigste eeuw en aandacht voor het internationale keurmerk Eco-Schools, waar er een focus ligt op duurzame bewustwording en verandering. Kinderen vertellen dan ook: "Dit voelt niet als een school. Het is gewoon een fijne plek: ik zou hier wel willen wonen." Zegt een leerling in groep 8, dat nog maar een half jaar van dit nieuwe gebouw kan genieten: "Wat jammer dat ik nu al van school ga!"

De school gaat in samenwerking met CNME door met duurzaam onderwijs en doet nu ook mee aan het Eco-Schools traject en aan het CNME project Bewustwording Luchtkwaliteit. Werken aan een duurzame wereld vraagt namelijk om een verandering in onderwijs én samenleving.

COLOFON

EINDREDACTIE EN SAMENSTELLING

CNME Maastricht en regio

TEKSTBEWERKING

C the Tree

VORMGEVING EN ILLUSTRATIE

Mister T Designs

FOTOGRAFIE

Carole Meijers (pg. 4, 8, 20, 22, 32, 34),
Jonathan Vos (pg. 12, 18), Aron Nijs
(pg. 28) en Harry Heuts (pg. 14, 16)

INTERVIEWS

Cridi Frissen, Lara Klaassen,
Doenja Urlings, Maartje Meessen
en Peter Alblas

MET SPECIALE DANK AAN

Anhilde de Jong, Mart Geraerds,
Anouk Willems, Max van der Meer,
Gert-Jan Krabbendam, Lysianne Starmans,
Gijs Ketelaars, Nelle Driessen, Lara Klaassen,
Jan Eyck, John Steijns, leerlingen IKC de
Geluksvogel, Liselotte Verjans,
CNME vrijwilligers en medewerkers

CNME Maastricht en Regio

Capucijnenstraat 21 C19
6211 RN Maastricht

Natuurtuinen Jekerdal

Drabbelstraat 7
6212 XL Maastricht
043 - 321 52 27

info@cnme.nl
043 - 321 99 41

CNME.NL

CNME heeft geprobeerd om van alle beelden de maker te achterhalen. Denkt u dat een vermelding onjuist is? Neem dan contact op.

Alle rechten in deze publicatie behoren toe aan Stichting CNME Maastricht en regio.

